
Naděje trpkých zkušeností. Rozhovor s Janem Řeřichou, ředitelem mezinárodního festivalu proti totalitě Mene Tekel

Naděje trpkých zkušeností. Rozhovor s Janem Řeřichou, ředitelem mezinárodního festivalu proti totalitě Mene Tekel

Je to paradox. Výstava, jejíž téma dokumentující nezměrnou hloubkou lidského utrpení a beznaděje je stejně drastické jako osudy těch, o kterých vydává svědectví, je umístěna v noblesních interiérech pražského Karolina. Snad jeho nádherné klenby - možná představující další, ten ušlechtilější rozměr lidské povahy a schopností - přinesou útěchu duším všech muklů, politických vězňů nebo šikanovaných sedláků, kteří za svého života takový luxus vinou komunistického režimu zřejmě nikdy nepoznali. Tváří v tvář zde uvedeným skutečnostem se opravdu chce a musí věřit, že existuje něco vyššího a že i zlo snad nějakým záhadným způsobem ve svém úplném konci slouží dobru. Výstava Arogance moci je unikátním projektem. Pozvánkou k jeho shlédnutí může být i rozhovor s Janem Řeřichou, ředitelem mezinárodního festivalu proti totalitě Mene Tekel.

Gratuluji k festivalu a zeptám se rovnou: proč jste váš kulturně politický angažovaný projekt nazvali tak, jak jste ho nazvali? Nemyslím tím ono Mene Tekel, ale myslím slovo festival, protože slovo festival evokuje radostnou událost. A tady se zobrazují události velmi truchlivé, které se bohužel staly.

Máte pravdu, festival znamená radostnou událost, ale já si myslím, že i přes tíživé téma našeho projektu je pro nás svým způsobem radostná událost to, že konečně můžeme předávat zkušenosti a odkaz politických vězňů a dalších lidí, kteří vykupovali naši svobodu a v jejichž utrpení vidím pokračování oběti Ježíše Krista, že je můžeme představovat naší nejmladší generaci, byť to jsou zkušenosti trpké. Ale je to proto, aby se už neopakovaly. Pro nás je to tedy radostná zvěst.

Zmínil jste mladou generaci. Kromě žáků a studentů, kteří se zúčastnili výtvarné soutěže, moc mladých tady není. Je to určitě dáno tím, že vernisáž je pro zvané hosty a vy jste samozřejmě upřednostnili pamětníky nebo politické vězně, kteří přímo na sobě zakusili zub totality. Myslíte si, že mladou generaci s jejím stylem života podporovaným reklamou a televizní povrchností může festival totality oslovit?

Rozhodně ano, protože jak víme ze Starého Zákona a z Bible, je to záležitost, která bohužel provází člověka odnepaměti, boj dobra a zla je asi v každém z nás. Vy jste zmínila reklamu – myslím si, že i přemíra reklamy se může změnit v jakousi totalitu, v omezování vnímání světa a našeho vnitřního života. Formy totality se neustále proměňují a to, že to v posledním století byly dvě hrozné totality, které masakrovaly doslova celé národy, nacistická a posléze totalita komunistická, budiž pro nás varováním, kam až to může dospět. Jinak mladí lidé se našeho projektu letos zúčastňují velmi aktivně. Máme úzkou spolupráci s vedením Univerzity Karlovy - nejen na této výstavě a pod záštitou pana rektora, za kterou mu moc děkujeme -, ale třeba se studenty Právnické fakulty, kteří nastudovali a připravili rekonstrukci politického procesu, který mohl potkat každého z nás, kdybychom v té době žili. Je to politický proces s jednou selkou, tak zvaně „kulačkou,“ jak komunisti nazývali paní Marii Švejdovou. Studenti do toho šli s velkým zápalem a zaujetím a je to pro ně velice dobrá zkušenost. A dále jsme se domluvili s rokovými kapelami, jak s těmi, co zažily totalitu, tak i s těmi nejmladšími, je mezi nimi třeba kapela s krásným názvem Prohrála v kartách. Muzikanti sami přišli za mnou a řekli: „Vy děláte festival o totalitě a my máme jednu písničku, jmenuje se Milada.“ S překvapením jsem se na ně podíval: „To je o...?“ A oni řekli: „Ano, to je na památku paní Milady Horákové.“ Tak to mě dostalo, že si mladí všimají takových věcí. A tak jsme se domluvili, že ve Vagonu budou denně hrát různé kapely a jejich vystoupení budou věnována těm, jak sami říkají, „kteří se nevrátili, těm, kteří přežili, ale i kamarádům, aby nezapomněli.“

Letáková akce Zlatá růže

Jiřina Pešková (rozená Tomanová)

NARODILA 27. 8. 1922 ve Starém Boudčevě
zemřela 18. 6. 1992 na prolehlém zářezovém proužku stěny ve 2. a půl roku

Jiřina Tomanová patří k nejvýznamnějším umělkyním a kromě svých obrazů a grafických prací je známá i jako jedna z mála žen, které se v období totality angažovaly v umělecké a kulturní sféře. V roce 1948 se stala členkou KAP (Kluby uměleckých pracovníků) a v roce 1950 byla zvolena členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu. Jiřina Tomanová byla také aktivní v oblasti kulturního života v době, kdy se stala členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu. V roce 1950 se stala členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu.

V roce 1948 se stala členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu. V roce 1950 byla zvolena členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu. Jiřina Tomanová byla také aktivní v oblasti kulturního života v době, kdy se stala členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu.

V roce 1948 se stala členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu. V roce 1950 byla zvolena členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu. Jiřina Tomanová byla také aktivní v oblasti kulturního života v době, kdy se stala členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu.

V roce 1948 se stala členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu. V roce 1950 byla zvolena členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu. Jiřina Tomanová byla také aktivní v oblasti kulturního života v době, kdy se stala členkou Ústřední komise pro výtvarnou uměleckou tvorbu.

Letáková akce Zlatá růže

Karel Vinický

naroděn 23. 12. 1931 ve Vídni
odložen 18. 8. 1958 za protisovětské vztahy a zbláznění na 13 let
zemřel 3. 2. 1998

„Již psal jsem na pokloně písečnické v prapore vzpomínky
a smůlky z ml
vzpomínky před černo, co bylo...
a v práci, že jsem to ztratil.
Mně bylo zrovna v té době, když jsem byl v práci.
Zde jsem poprvé dostal smůlku a zbláznění a smůlky.
ať jsem před smůlkou...“

Karel Vinický se narodil 23. 12. 1931 ve Vídni, kde žil s rodiči. V roce 1948, když mu bylo 16 let, se přestěhoval do Prahy. V roce 1958 byl odsouzen k 13 letům odnětí svobody za protisovětské vztahy a zbláznění. Po propuštění v roce 1971 pracoval jako učitel. V roce 1989 se stal členem občanského sdružení „Křesťanská akce“ a v roce 1990 se stal členem občanského sdružení „Křesťanská akce“. V roce 1998 zemřel na rakovinu.

Po propuštění z vězení v roce 1971 pracoval jako učitel. V roce 1989 se stal členem občanského sdružení „Křesťanská akce“ a v roce 1990 se stal členem občanského sdružení „Křesťanská akce“. V roce 1998 zemřel na rakovinu.

Karel Vinický nikdy neprobíhal před rehabilitací a zbláznění v roce 1958. V roce 1998 zemřel na rakovinu. V roce 1998 zemřel na rakovinu.

V období je to vše, a čekat se může v různých obdobích života se vylučováním všech svých zkušeností i osobních zkušeností. V období je to vše, a čekat se může v různých obdobích života se vylučováním všech svých zkušeností i osobních zkušeností.

Karel Vinický po návratu z koncentračního tábora. Zlatá růže, podobnost po Karlu Vinickém v národním archivu

Karel Vinický před svou smrtí v roce 1998. Zlatá růže, podobnost po Karlu Vinickém v národním archivu

Při vernisáži stejně často jako slova totalita a násilí padala slova o radosti a naději. Jaká je v tom naděje, když 20 let po pádu totality má Komunistická strana Čech a Moravy 14ti procentní podporu veřejnosti? Veřejnost, zdá se, násilí dosud plně neodmítla.

Myslím si, že vždycky, když se pojmenuje věc pravým jménem, a zase se vrátím ke křesťanství, když člověk dokáže reflektovat sám sebe, je to první krůček k naději, první krůček k nápravě. Jako u zpovědi jdeme ze sebe smýt hříchy, nikdo nedokáže žít bez viny, člověk je člověkem nedokonalým, ale právě sebeuvědomění je zapotřebí. A to v naší společnosti bohužel zatím ještě není, jaké by mělo být. Je to opět v informovanosti.

Informací je dost, dovolím si nesouhlasit. Každý, kdo chce, může si nastudovat, přečíst, jsou toho plné noviny, rozhlas atd.

Ten, kdo chce, ano, ale zeptejte se dětí ve školách nebo studentů na středních školách, jak jsou informováni, to je jedna věc. Druhá věc: víme, že za totality bylo ve společnosti asi 10 procent komunistů. Těch 10 procent ovládalo celý národ, ale nezapomeňme, že každý z nich měl svoje rodiny a tam je zřejmě jádro těch, kterým se stýská po tom, že mohli někoho ovládat, protože mít moc mohlo být velice příjemné. A proces, který rekonstruujeme, je o jedné malé totalitě na jedné malé vesnici, kde předseda JZD a jeho poskok šikanovali strašným způsobem obyčejnou selku, která celý život neznala nic jiného než tvrdou práci, až jí dohnali do vězení a málem k sebevraždě, jak ona ve svém deníku píše. Takže důležité je uvědomit si to a informovat lidi, aby opět nesedali na lep populistickým řečem. Vždyť víme, že i Hitler - berte mě, prosím, s rezervou, nerad to říkám - dostal spoustu hlasů a byl lidmi volen, protože je ohloupil takovým způsobem, že jim tak zvané „dal práci“ ve zbrojním průmyslu a že měl populistické řeči. Ty často slyšíme i dnes a bohužel nejen od komunistů.

Myslíte, že je v lidské povaze něco, co potřebuje totalitu? Co chce být ovládáno takovým totálním způsobem? Víte, ono je to mnohem pohodlnější, když za vás někdo rozhoduje, než když se musíte rozhodovat sám. Tam si myslím je síla populistické politiky.

Dobře. Kdybyste měl namíchat účinnou, dlouhodobou vakcínu proti totalitě, z čeho by byla složena?

Zdálka si netroufnu dávat jakékoliv recepty, ale podle mě je to skutečně o tom, že každý by měl žít tak, aby se mohl podívat do očí svým dětem a svým vnoučatům. Máme tady krásnou část výstavy, která vznikla na výzvu České televize „Jsme hrdi na své babičky a dědečky.“ Ozvali se nám nejen vnuci, dcery nebo lidé z příbuzenstva, ale i další lidé, kteří jsou hrdi na své předky, protože se nedali a protože bojovali za svobodu a demokracii. Čili já bych přál všem dětem, aby se nikdy nemuseli za své rodiče stydět.

Děkuji za rozhovor.

(Marie Kohoutová)